

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 1g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 559 alin. (2) teza a
II-a din Codul de procedură penală

(procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine)

CHIȘINĂU

24 iunie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 ianuarie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 iunie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 559 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Sergiu Barbăneagră, în interesele dlui Cristian Rizea (Mihai), în dosarul nr. 8-02/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Ana Bologan, judecător de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

4. La 7 decembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a României a pronunțat o sentință penală prin care s-a dispus confiscarea de la dl Cristian Rizea (Mihai) a sumei de 300 000 euro, sumă care a fost obținută ca urmare a comiterii infracțiunii de trafic de influență.

5. La 7 noiembrie 2023, secția I penală a Tribunalului București, România a înaintat o cerere de comisie rogatorie autorităților Republicii Moldova, în care a solicitat recunoașterea pe teritoriul Republicii Moldova a sentinței Înaltei Curți de Casație și Justiție a României.

6. La 16 ianuarie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova i-a adresat Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, un demers prin care a solicitat recunoașterea și punerea în aplicare pe teritoriul Republicii Moldova sentința nr. 680 din 7 decembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție a României.

7. În procesul examinării demersului, dl avocat Sergiu Barbăneagră a ridicat, în interesele dlui Cristian Rizea (Mihai), excepția de neconstituționalitate a articolului 559 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din 23 decembrie 2024, judecătorul cazului a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 Constituția, Legea Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea drepturilor internaționale și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 558 Cazuri și condiții de recunoaștere a hotărârilor penale

„(1) Hotărârile penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate, precum și cele care sînt de natură să producă, potrivit legii penale a Republicii Moldova, efecte juridice, pot fi recunoscute de instanța națională, la demersul ministrului justiției, în baza tratatului internațional sau a acordului de reciprocitate.

(2) Hotărîrea penală a instanței unui stat străin poate fi recunoscută numai dacă sînt respectate următoarele condiții:

1) hotărîrea a fost pronunțată de o instanță competentă;

2) hotărîrea nu contravine ordinii publice din Republica Moldova;

3) hotărîrea poate produce efecte juridice în țară potrivit legii penale naționale;

4) hotărîrea nu contravine condițiilor speciale prevăzute de Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală.

(3) Hotărârile Curții Penale Internaționale se execută pe teritoriul Republicii Moldova fără recunoașterea de către instanța judecătorească națională.”

Articolul 559 Procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine

„[...]”

(2) La soluționarea demersului participă obligatoriu reprezentantul Ministerului Justiției, procurorul, condamnatul și apărătorul acestuia. **Instanța poate examina demersul și în lipsa condamnatului în cazul în care acesta se află în detenție pe**

teritoriul unui stat străin, precum și în condițiile art. 321, care se aplică în mod corespunzător.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că articolul 559 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală limitează dreptul condamnatului de a participa la soluționarea demersului privind recunoașterea hotărârii penale definitive a unei instanțe străine și de a se apăra în mod efectiv.

12. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 20, 23, 26 alin. (1) și (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 559 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală, care nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se soluționează un demers al Ministrului Justiției cu privire la recunoașterea unei hotărâri penale definitive pronunțată de o instanță de judecată din străinătate. Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate la soluționarea demersului menționat.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 15).

19. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*Constituția, Legea Supremă*), 8 (*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1, 4, 7, 8, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (DCC nr. 73 din 20 iunie 2024, § 23).

21. Curtea observă că hotărârile penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate, precum și cele care sunt de natură să producă, potrivit legii penale a Republicii Moldova, efecte juridice, pot fi recunoscute de instanța națională, la demersul ministrului justiției, în baza tratatului internațional sau a acordului de reciprocitate. La soluționarea demersului participă obligatoriu reprezentantul Ministerului Justiției, procurorul, condamnatul și apărătorul acestuia. Instanța poate examina demersul și în lipsa condamnatului în cazul în care acesta se află în detenție pe teritoriul unui stat străin (articolele 558 alin. (1) și 559 alin. (2) din Codul de procedură penală).

22. Având în vedere criticile autorului sesizării, Curtea nu identifică o problemă de constituționalitate din perspectiva dreptului de acces liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție, pentru că în procedura de recunoaștere a hotărârilor penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate, instanțele de judecată din Republica Moldova nu judecă fondul cauzei penale, respectiv, nu analizează faptele sau vinovăția persoanei, ci se limitează la a verifica dacă hotărârea penală: (i) a fost pronunțată de o instanță competentă, (ii) nu contravine ordinii publice din Republica Moldova, (iii) poate produce efecte juridice în țară potrivit legii penale naționale și (iv) nu contravine condițiilor speciale prevăzute de Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (articolul 558 alin. (2) din Codul de procedură penală). Această procedură are rolul de a asigura recunoașterea și executarea în Republica Moldova a hotărârilor penale definitive pronunțate de către instanțele de judecată din străinătate, în baza tratatului internațional sau a acordului de reciprocitate.

23. Din această perspectivă, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a precizat că procedurile de recunoaștere a hotărârilor penale pronunțate de instanțele din străinătate privesc, în esență, aspecte tehnice ale cooperării între state. Acestea ridică exclusiv probleme de natură juridică, având un caracter limitat. Instanțele naționale trebuie doar să verifice îndeplinirea condițiilor legale pentru recunoașterea hotărârii respective și nu sunt chemate să analizeze fondul hotărârii definitive străine. Procedura nu presupune audierea martorilor și nici administrarea altor probe. De asemenea, instanțele nu sunt obligate să audieze condamnatul. Procesul nu ridică probleme legate de credibilitatea hotărârii și nici nu implică împrejurări care să impună instanței formarea unei impresii directe asupra persoanei. În aceste condiții, instanțele pot soluționa în mod echitabil și rezonabil cauza pe baza observațiilor scrise ale părților și a altor documente scrise. Prin urmare, organizarea unei audieri nu este necesară (a se vedea, *mutatis mutansis*, *Saccoccia v. Austria*, 18 decembrie 2008, §§ 78 și 79).

24. Totodată, Curtea remarcă că articolul 559 din Codul de procedură penală le oferă suficiente garanții condamnaților aflați în detenție peste hotarele Republicii Moldova atunci când se solicită recunoașterea unor hotărâri penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate în privința acestora. În asemenea circumstanțe, instanțele de judecată au obligația de a-l informa pe condamnat despre existența demersului de recunoaștere, de a-i comunica hotărârea străină împreună cu documentele aferente, traduse în limba română și în limba pe care acesta o înțelege, precum și de a asigura participarea apărătorului său în proces, care-i poate prezenta punctul de vedere. La soluționarea demersului în discuție instanța ascultă opiniile celor prezenți, inclusiv opinia avocatului inculpatului, și, în baza

materialelor anexate la demers, dacă constată că sunt întrunite condițiile legale, recunoaște hotărârea penală a instanței străine.

25. Referitor la articolul 26 alin. (1) și (2) din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării nu a argumentat în ce mod norma contestată contravine Constituției. Simpla trimitere la prevederile constituționale nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională i-ar înlocui pe autori la formularea argumentelor de neconstituționalitate și ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 71 din 18 iunie 2024, § 19).

26. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 1, 4, 7, 8, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

27. Astfel, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 559 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Sergiu Barbăneagră, în interesele dlui Cristian Rizea (Mihai), în dosarul nr. 8-02/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 24 iunie 2025
DCC nr. 71
Dosarul nr. 1g/2025*